

KILMOJAN SÄHKÖKALASTUKSESSA EI TAVOITETTU TOIVOTTUJA TAIMENENPOIKASIA

Sähkökalastusta Simolan Yläkoskella. Sähköä syöttämässä Matti Vaittinen, haavittamassa Anna Lindgren ja Alexander Krebekin. Taustalla ämpärimehenä Dmitri Sendek. (kuva Sauli Vainikka)

Niemijärvestä Hounijokeen (Alajokeen) laskevassa Kilmojassa ja kahdessa muussa Suomen puoleisen Hounijoen kohteessa suoritettiin RIFCI-hankkeeseen (Rivers and Fish – Our Common Interest) liittyvänä seurantatoimenpiteenä sähkökalastus syyskuun toisella viikolla. Kalastusta toteutti neljän asiantuntijan kansainvälinen RIFCI-ryhmä. Kaakkois-Suomen ELY-keskusta edustivat Matti Vaittinen ja Anna Lindgren, mukanaan venäläiset kollegansa, tutkimusmestari Alexander Krebekin ja tutkija Dmitri Sendek.

Kilmojan sähkökalastus toteutettiin Rikkiläntien tuntumassa, tien alittavan siltarummun molemmilta puolilta. Kalastuksen tavoitteena oli selvittää kevättälvella suoritettujen mätirasiaistutuksen onnistuminen. Kilmojaan oli upotettu maaliskuun loppupuolella kaksi meritaimenen mätiä sisältävää mätirasiaa. Mäti oli saatu Mustajoesta pyydyistä ja RKTL:n Laukaan kalanviljelylaitoksella kasvatetuista emokaloista. Mustajoen emokatat edustavat itäiseen Suomenlahteen laskevien jokien alkuperäistä ja erittäin uhanalaista meritaimenkantaa.

Kilmojan sähkökalastus tuotti ikävä kyllä vesiperän. Yhtään taimenenpoikasta ei sähkökalastuksessa saatu tutkijoiden haaviin, eikä edes vesistön peruskalalajeja tavoitettu. Sähkökalastajat Vaittinen ja Lindgren arvelivat taimenenpoikasten puuttumisen johtuvan loppukesän kuivuudesta. - Kilmoja on jossain vaiheessa heinä- elokuussa voinut joutua lähes vedettömään tilaan ja mädistä kuoriutuneet poikaset ovat uineet alavirtaan Kilmojan suvantoihin. -Suvannoissa piilee vaara saalistavien ahvenien muodossa. - Pieni vasta kuoriutunut taimenenpoikanen on helppoa ruokaa ahvenille. - Toki on mahdollista että osa taimenista on selvinnyt kuivasta kaudesta ja ui nyt jossain kohtaa vesistöä, pohdiskelivat Vaittinen ja Lindgren. -Keväällä kuoriutuneet meritaimenet, 0+ ikäluokan taimenet, voivat olla pituudeltaan nyt jopa yli 10 cm, kuitenkin yleensä noin 9 cm:n pituisia, tarkentaa Anna Lindgren.

RIFCI-sähkökalastus toteutuu ennalta laadittujen suunnitelmien mukaan ennalta määritellyissä paikoissa, joten ei siis ollut mahdollista kalastaa muissa Kilmojan kohdissa. Kalastuspäivänä 10. syyskuuta Kilmojassa virtasi vettä, mutta vain hyvin vähän.

Kilmojan lisäksi ryhmä sähkökalasti Suomen puoleisessa Hounijossa Rikkilän Myllymäenkoskessa ja Simolan Yläkoskessa. Myös nämä kohteet kärsivät veden vähyydestä ja se näkyi kalastuksessa löydettyjen kalojen määrässä. Myllymäenkosken koealasta löytyi yksi noin 20 cm mada ja muutama noin 10-15 mm salakan poikanen. Yläkoskessa sähkö tainnutti neljä pikkumadetta. Koskivesille tyypillisiä simppeja ei löydetty. Kaikki kalat päätyivät virkistyneinä takaisin virtaan. Molemmissa kohteissa havainnoitiin veden kirkkaus. Koska sateeton kausi oli päällä, jokeen ei ollut huuhtoutunut peltojen savea ja muuta kiintoainetta.

Mustajoessa paljon taimenia - siirtoja Soskuanjokeen

Päinvastoin kuin Hounijoen kohteissa, Mustajoella suoritettu sähkökalastus tuotti hyvän tuloksen, Eri ikäluokkien taimenia löytyi hy-

vin, mukana paljon 0+ ja 1+ ikäluokkia. Niin paljon että noin 100 kpl yhden vuoden ikäistä poikasta voitiin siirtää saman vesistön toiseen haaraan, Soskuanjokeen. Soskuanjoki yhtyy Mustajokeen Venäjän puolella. Siirretyt 1+ ikäiset taimenet ovat pituudeltaan 13-15 cm.

Muita Suomen puolen kalastuskohteita olivat Soskuanjoki ja Rakkolanjoki ja siihen laskevat purot. Ryhmä suoritti sähkökalastusta myös Venäjän puolella Mustajoessa ja Soskuanjoessa. Venäläiset kalastivat omalla maallaan muissa RIFCI-hankkeeseen kuuluvissa joissa, Rakkolanjoessa, Hounijossa ja Vammeljossa.

Soskuanjoesta löydetty myös merilohia

Merilohen samana vuonna syntyneitä poikasia (0+ -ikäisiä) löytyi viime vuonna Soskuanjoesta Suomen puolelta ja tänä vuonna löytyi 1-vuotiaita sekä myös tänä vuonna syntyneitä poikasia. Eli kahta eri ikäluokkaa, 0+ ja 1+ ikäisiä. Venäjältä löytyi myös merilohen poikasia Soskuanjoesta sekä Mustajoesta jokien yhtymäkohdan alapuolelta.

Merilohen poikasista on tänä ja viime vuonna otettu DNA-näytteitä, jotta voidaan selvittää mistä kudulle nousseet lohet ovat peräisin. Lohia on ollut kutemassa enemmän kuin yksi parikunta, koska poikasia on löytynyt useammasta koskesta kahtena vuonna.

Mustajoen meritaimenia emokaloiksi kalanviljelyyn

Mustajoesta on pyydetty emokaloja jo kolmena vuotena elävää geenipankkia varten. Ne ovat juuri näitä 0+ ikäisiä taimenia, joiden jälkeläisistä perustetaan emokalasto. Prosessi on siis hyvin pitkä ja voi kulua lähemmäs kymmenen vuotta ennen kuin saadaan ensimmäisiä varsinaisia istukkaista, jotka ovat siis pyydyttyjen taimenien lapsenlapsia. Taimenien talteenotto useampana vuonna takaa istukkaiden laajan geneettisen perimän.

Mitä on sähkökalastus?

Sähkökalastus perustuu veteen muodostettuun sykkivään tasavirtakenttään. Tämä saadaan aikaan sähkökalastuslaitteiden muuntajan, virtalähteen, positiivisen elektrodin (anodi) ja negatiivisen elektrodin (katodi) avulla. Sähkökentän vaikutuspiirissä kalan pään ja pyrstön välille muodostuu jännite-ero, mikä aiheuttaa kalalle pakokointireaktion kohti anodia. Kalan saavuttua riittävän lähelle se taintuu hetkellisesti ja nousee pintaan, jolloin se on helppo haavita tarkempaa tutkimista varten. Kalat virkoavat pian ja ne vapautetaan takaisin veteen.

Pyydytyt kalat lasketaan, mitataan ja punnitaan. Osasta kaloista määritetään lisäksi sukupuoli sekä otetaan suomunäyte ja muita mahdollisia näytteitä. RIFCI-sähkökalastuksessa vain lohikalat analysoidaan tarkemmin, muista lajeista kirjataan vain kappalemäärä, pituus ja yhteispaino. RIFCI-kalastuksessa 0+ ikäluokan taimenilta (kuluva vuoden poikanen) otetaan DNA-näytteet ja isommat taimenet merkitään T-ankkurimerkillä. Ennen näitä toimenpiteitä taimenet nukutetaan.

Käsittelyn jälkeen kalat laitetaan virkoamaan hapekkaaseen veteen. Virottuaan kalat vapautetaan takaisin pyyntialueelle. Sähkökalastuksessa saadaan saaliiksi taimenen ja lohen poikasten lisäksi myös muita kalalajeja, kuten esim. Hounijoen kohteissa mateita, simppeja, ahvenia ja särkikalajoja. Osa koealastusalueista kalastetaan peräkkäin useita kertoja ilman, että kaloja vapautetaan pyyntikertojen välissä.

Lähde <http://www.rktl.fi> ja Kaakkois-Suomen ELY-keskus

**Pidäthän koirasi hihnassa,
jos lenkkeilette Vainikkalan
pururadalla. Kiitos!**

LR Vainikkala